

Energiebesparingsfonds levert forse besparingen op

ROEP OM SNELLE AANLEG WATERSTOF- INFRASTRUCTUUR

Naar Gronings voorbeeld is het energiebesparingsfonds ook in Rotterdam voor industriële grootverbruikers van energie beschikbaar. Volgens Alice Krekt (Deltalinqs) en Cas König (Groningen Seaports) leidt dit tot spectaculaire energiebesparingen. Omdat duidelijk is dat er in de nabije toekomst veel waterstof en elektriciteit nodig is, roepen zij het volgende kabinet op haast te maken met de aanleg van nieuwe energie-infrastructuur.

Foto: Danny Cornelissen

In september 2019 kondigde je de komst van een energiebesparingsfonds aan in Rotterdam. Hoe staat dit ervoor?

Alice Krekt, directeur Deltalinqs Climate Program: "In Groningen heeft de provincie geholpen bij het opzetten van het energiebesparingsfonds, en ook hier zijn wij met de provincie in gesprek gegaan. Dat heeft ertoe geleid dat de provincie het fonds ter beschikking stelt, dat iTanks in samenwerking met Deltalinqs beheert. Het fonds dient als steuntje in de rug waarmee bedrijven een energie-innovatiescan kunnen laten doen. Het is op basis van no cure, no pay. Het fonds betaalt als er geen energiebesparing uitkomt. Als er wel energiebesparing is, wat kostenreductie met zich meebrengt, betaalt het bedrijf. Deltalinqs beoordeelt de studie samen met iTanks. Op basis hiervan besluiten wij of er wel of niet wordt uitgekeerd. Het is tot nu toe een groot succes."

Waarom meet je dat af?

Krekt: "Er is veel interesse van bedrijven uit de chemie. Het eerste bedrijf dat de scan liet uitvoeren, heeft in een besloten bijeenkomst de resultaten ervan aan andere bedrijven gepresenteerd. De scan leverde ruim tien procent energiebesparing op. Het is geen reguliere energiebesparingscan, maar er wordt fundamenteel gekeken hoe het productieproces in elkaar zit. De fabriek wordt als het ware uit elkaar gehaald en dan wordt bekeken hoe je hem weer in elkaar zou sleutelen, met gebruik van nieuwe technieken. Het mooie is dat het verder gaat dan het technische op de tekentafel. Ook wordt met het managementteam in gesprek gegaan om de aanbevelingen goed te laten aansluiten bij de bedrijfsdoelen en mogelijkheden. Dat is belangrijk, want zo wordt het uiteindelijke advies ook door het management gedragen en uitgevoerd."

Cas König, directeur Groningen Seaports: "Het begint al met het in kaart brengen van de energiestromen. Wat gebeurt er, wat zijn er voor energiestromen in het bedrijf en waar verlies je energie? Op die manier kun je op papier met nieuwe technologieën de zaak weer in elkaar knutselen en zien wat het potentieel is."

Hoe lang draait het fonds al in Groningen?

König: "Water & Energy Solutions, dat de scans in Groningen en Rotterdam uitvoert, is acht jaar geleden opgericht. Het is een start-up die uit de Rijksuniversiteit Groningen is ontstaan. Wij huren hen in om die scan samen met onze eigen technologiën te laten uitvoeren. Dat heeft tot fantastische resultaten geleid. Je ziet, het spreidt zich uit. Een asset owner begon bij zijn fabriek in Delfzijl, waarna dat bedrijf besloot het ook op een andere locatie toe te passen."

Wat zijn de resultaten?

König: "Je ziet dat energie-efficiency wordt bereikt bij bedrijven die echt grote energierekeningen hebben. Het moet over een substantiële energievraag gaan, waarbij energie een aanzienlijk onderdeel van de kostprijs uitmaakt. Water & Energy Solutions is daarin uiterst succesvol. Er zijn zelfs bedrijven in onze regio

waar energiebesparingen van dertig procent zijn gerealiseerd. Het allergaafste vind ik het feit dat wij een geweldig mooie bijvangst hadden. Wij krijgen hierdoor een veel beter inzicht in wat er precies bij die bedrijven gebeurt. Welke stromen hebben ze? Waar zijn ze van afhankelijk? Hoe zit het met hun uptime? Daardoor zagen wij mogelijkheden om bedrijven veel verder te integreren. Dat is in de afgelopen acht jaar ook gebeurd. Als havenbedrijf hebben we die verantwoordelijkheid op ons genomen en zijn wij die bedrijven met elkaar gaan verbinden. We hebben bijvoorbeeld een stoomleiding aangelegd, waar meerdere afnemers op zijn aangesloten. Als voorzitter van de Industrietafel voor het Klimaatakkoord kon ik heel makkelijk oplepelen waar voor ons de kansen lagen. Vrijwel alle fabrieken in het havengebied hadden zo'n energiestudie laten doen, waardoor we een goed beeld van de energiestromen hadden. Dat Noord-Nederland als eerste zo'n rapport wist te maken, komt omdat wij al heel lang aan de gang waren."

Dat ligt voor Rotterdam dan ook in het verschiet.

Krekt: "Ja, we hebben al wel een redelijk zicht op de stromen, maar niet zo gedetailleerd als in Groningen. Dat geeft zeker mogelijkheden. Ook voor het Data Safehouse [Een systeem waarin bedrijven concurrentiegevoelige informatie uitwisselen. Op deze manier kunnen gemeenschappelijke projecten vlotter van de grond komen, red.] dat we ontwikkelen helpt het natuurlijk als je de details kent. Uit deze scans, maar ook uit de energiemixstudie die wij met TNO uitvoeren, blijkt dat er een grote behoefte is aan elektriciteit en waterstof. Helaas pakt de overheid de aanleg van energie-infrastructuur allesbehalve voortvarend aan. Zowel Rotterdam als Groningen hebben er alle belang bij dat wij in heel Nederland die infrastructuur gaan ontwikkelen."

König: "We hebben niet alleen hetzelfde belang, maar we hebben elkaar ook hard nodig om de energietransitie vaart te geven. Het zou logisch zijn om zo snel mogelijk een waterstofverbinding tussen Delfzijl en Rotterdam te creëren, zodat we dat met elkaar kunnen gaan uitwisselen. Ook is een verbinding naar tussen Rotterdam en Chemelot nodig, zodat we ook Geleen van waterstof kunnen voorzien."

Het gaat jullie om een waterstofnetwerk?

König: "Voor waterstof hebben we echt die verbinding tussen Delfzijl en Rotterdam nodig, zodat we dat systeem op gang kunnen helpen. Uiteindelijk heb je een netwerk nodig. Een één-op-éénverbinding kan uitvallen en wat doe je dan? Je moet een ringsysteem hebben, waarop meerdere voeders en afnemers zijn aangesloten. Zodat je altijd bent gewaarborgd van voldoende waterstof."

Krekt: "Je moet een landelijk dekkend systeem hebben. De infrastructuur moet gewoon worden aangepast. Ook binnen de clusters. Daar zijn we ook hard mee bezig."

“Voor corona konden
miljarden worden
vrij gemaakt”

Alice Krekt

Foto: Pierre Crom

“Het gaat niet
vanzelf lopen, je
moet er middelen
voor inzetten”

Cas König

Foto: Koos Boertjens

De aanleg van zo'n waterstofinfrastructuur vergt miljarden.

Krekt: "Maar realiseer je wel dat die investeringen vijf keer zoveel aan bedrijfsinvesteringen mogelijk maken. Het is een grote investering, maar wel een die loont."

Het wachten hiervoor is op het nieuwe kabinet, toch?

König: "Jazeker, vanuit de waterstofhoek zijn er initiatieven om nieuwe coalitiepartijen te inspireren de goede beslissingen te nemen. In Nederland willen wij in 2030 49 procent CO₂-reductie hebben gerealiseerd en in 2050 moeten wij CO₂-neutraal zijn. Als blijkt dat we het niet halen, zetten we de norm nog iets strakker naar 55 procent CO₂-reductie. Dat is wat er gebeurt. De waterstofeconomie en elektrificatie zouden enorm kunnen helpen om de doelen te halen, maar dan moet er wel geld bij. Bedrijven hebben te maken met een onrendabele top die meegefinancierd moet worden. Het gaat niet vanzelf lopen, je moet er middelen voor inzetten."

Krekt: "Ik kijk soms met enige jaloezie naar Duitsland. Als je ziet hoeveel daar in waterstof wordt geïnvesteerd en hoe bedrijven daar in het zadel worden geholpen. Het budget voor het Klimaatakkoord was vrij karig, afgezet tegen de totale Nederlandse begroting. Voor corona konden miljarden worden vrij gemaakt. Terecht, maar de klimaatcrisis die op ons af komt is vele malen groter. En het bedrag dat nodig is van Rijkszijde, is kleiner. De prioriteiten moeten goed worden gesteld. Het is ook belangrijk om meer out-of-the box te denken. De verbranding van waterstof is door het PBL uitgesloten van subsidiemogelijkheid via SDE++ . Dit raakt H-vision, ons project met blauwe waterstof. Met behulp van deze technisch haalbare oplossing kun je 2,7 megaton CO₂-reductie in het Rotterdamse havengebied realiseren. Het biedt chemische clusters de mogelijkheid te decarboniseren, voor installaties waar geen alternatief voor is. Cas heeft wel eens voor een klimaatcommissaris gepleit. Ik ben het ermee eens dat we integraal beleid moeten hebben op dit belangrijke onderwerp. Het is iets dat buiten de politiek moet staan en boven de ministeries moet hangen, zo belangrijk is dit. Anders gaan we het echt niet halen."

Waarom lijkt het in andere landen, zoals Duitsland en Frankrijk, wel soepeler te gaan?

König: "In Duitsland en Frankrijk is industriepolitiek altijd blijven bestaan. Bij ons is dat na het RSV-debacle afgeschaft en moet dat weer langzaam worden opgebouwd. En dat is nodig ook. Als er nu geen helderheid in komt, jaag je investeerders het land uit. Ik zie het al gebeuren, ook bij ons hier in Groningen. Een ondernemer zegt geld te kunnen verdienen met een in onze regio bedachte vinding, maar vanwege de verschillende onzekerheden die bestaan over stikstof en het klimaatbeleid gaat hij ermee naar Maleisië. Daar kun je het product ook maken en dan verscheep je het wel deze kant op. Dat komt doordat we sinds mei 2019 niet meer weten wat we met onze stikstof moeten. De

CO₂-heffing hangt sinds het klimaatakkoord van 2018 boven de markt. Ondernemers houden niet van dat soort onzekerheden, helemaal niet als dat nog eens heel lang duurt."

Tot slot: in de verkiezingscampagne zei Mark Rutte Groningen een geschikte plaats te vinden voor een kerncentrale. Later nam hij dat weer terug. Maar zouden jullie zo'n kerncentrale in de Eemshaven met open armen verwelkomen?

König: "Dat is uiteindelijk een politieke beslissing. Mijn reactie is dat we alles nodig hebben om onze CO₂-doelen te halen. Dit is gewoon een methode om dat te realiseren. Wel is het er een die lang duurt. Maar er komt nog een ander aspect bij kijken. Neem de RWE-kolencentrale in de Eemshaven als voorbeeld. Die is gebouwd op verzoek van de Nederlandse overheid, want we moesten aan brandstofdiversificatie doen. Vervolgens kreeg RWE alleen een vergunning als er ook biomassa werd meegestookt. Er is enorm geïnvesteerd om aan die vereiste te kunnen voldoen. En nu het zover is, zegt de overheid dat we toch maar niet aan biomassa moeten doen. Ik vind het heel begrijpelijk als zo'n bedrijf zijn investering terug vraagt als het niet voor ons mag draaien. Tot mijn verbazing is er een partij in de Tweede Kamer die durft te zeggen dat RWE dit had kunnen voorzien. Met dat beleid zie ik niemand een kerncentrale van 10 miljard bouwen, die bereid is dat risico wel op zich te nemen."

WATERSTOFPACT

Zowel Deltalinqs als Groningen Seaports maken onderdeel uit van de vorige maand gepresenteerde waterstofcoalitie. Hierin zijn 38 partijen verenigd die de nieuwe regering vragen 2,5 miljard euro vrij te maken voor de ontwikkeling van de Nederlandse waterstofeconomie. Dit geld - jaarlijks 500 miljoen euro gedurende vijf jaar - wordt geïnvesteerd in de realisatie van een waterstofleidingennet en -opslag, het bouwen en exploiteren van electrolyzers en het stimuleren van de industrie om op groene waterstof over te stappen.